

Phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam ở các trường đại học y tế khu vực phía bắc

Nguyễn Mạnh Hưởng*, Vi Văn Thảo**

*PGS. TS, Khoa Lịch sử, Trường ĐHSP Hà Nội

**NCS Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Received: 10/2/2024; Accepted: 23/2/2024; Published: 26/2/2024

Abstract: *In innovating educational methods in general, teaching subjects in the field of social sciences in particular cannot stay away from visual methods, including knowledge mapping methods. For teaching History of the Communist Party of Vietnam at universities, the knowledge mapping method has a very important role and meaning, not only is it intuitive, it has the ability to generalize. The knowledge content of the lesson becomes concise, helping teachers to quickly convey lesson knowledge with a large amount of knowledge, and students can easily absorb knowledge, understand it and remember it for a long time. The article has introduced the concept of knowledge mapping method in teaching and developing students' capacity; the role and meaning of the knowledge mapping method in teaching History of the Communist Party of Vietnam; Provides the design process and method of using knowledge mapping in teaching History of the Communist Party of Vietnam at medical universities in the Northern region.*

Keywords: *Knowledge mapping, knowledge mapping method, History of the Communist Party of Vietnam, Northern Regional Medical University*

1. Đặt vấn đề

Đổi mới phương pháp dạy học ở các trường đại học là xu thế tất yếu ở Việt Nam hiện nay. Vận dụng phương pháp dạy học tích cực đang được các trường đại học quan tâm. Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam là môn học có vai trò rất quan trọng trong việc hình thành ý thức, niềm tin, lý tưởng của sinh viên vào con đường cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta đã lựa chọn. Phương pháp sơ đồ hóa kiến thức có ưu thế rất lớn trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, đặc biệt ở khả năng hệ thống hóa kiến thức môn học, truyền tải thông tin tri thức của giảng viên, sinh viên dễ dàng tiếp nhận kiến thức, dễ hiểu và nhớ lâu. Phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học đã được nhiều nhà khoa học nghiên cứu và công bố, cụ thể: Cuốn sách “*Lý luận dạy học của các trường phổ thông*” của tác giả M.A. Đanilôp, đã khẳng định cần sử dụng các phương tiện dạy học khác nhau như: tranh ảnh, sơ đồ để học sinh thu nhận, thông hiểu và ghi nhớ kiến thức dễ dàng hơn [4]; Cuốn sách “*How to Draw Charts and Diagrams*” cũng đã hướng dẫn thiết kế sơ đồ, đánh giá, xử lý thông tin trên sơ đồ cũng như cách truyền tải thông tin bằng từ ngữ trên đó [1]; Bài viết “*Sử dụng sơ đồ nhằm phát triển năng lực của sinh viên*

trong dạy học địa lý du lịch Việt Nam” của Đặng Thị Kim Thoa khẳng định: “*Việc giảng viên sử dụng sơ đồ trong dạy học sẽ kích thích tò mò, hứng thú, đam mê học tập, tích cực, đa dạng hóa các hoạt động học của sinh viên*” [6; tr 205]; Bài viết “*Phát triển năng lực tự học cho học sinh thông qua việc sử dụng sơ đồ tư duy trong dạy học phần hóa học vô cơ lớp 11 trung học phổ thông*” của Nguyễn Ngọc Duy khẳng định: “*Sử dụng sơ đồ tư duy trong dạy học mang lại hiệu quả cao, phát triển năng lực tư duy logic, khả năng phân tích tổng hợp giúp học sinh hiểu bài, nhớ lâu thay cho việc ghi nhớ lý thuyết dạng thuộc lòng bằng sự ghi nhớ dạng sơ đồ hóa kiến thức*” [2; tr 135]; Bài viết “*Vận dụng kết hợp kỹ thuật sơ đồ tư duy với phương pháp dạy học theo nhóm trong dạy học ở trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa – Vũng Tàu*” của Trần Thu Hiền khẳng định “*Việc dạy học bằng sơ đồ còn giúp học sinh tập trung tối đa vào những kiến thức cơ bản nhất, nắm được logic phát triển của nội dung bài, ghi nhớ bài hiệu quả*” [3; tr 26-31]. Tuy nhiên, hiện nay vẫn chưa có bài viết nào nghiên cứu cụ thể về phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam. Do vậy, nghiên cứu vấn đề phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

cho sinh viên các trường đại học Y tế khu vực phía Bắc là cần thiết, giúp cho quá trình dạy học đạt hiệu quả cao và phát triển năng lực, phẩm chất cho sinh viên. Trong phạm vi của bài nghiên cứu này, chúng tôi xin tập trung làm rõ mấy điểm: (1) Quan niệm về phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; (2) Vai trò, ý nghĩa của phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; (3) Quy trình thiết kế và phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam ở các trường Đại học Y tế khu vực phía Bắc.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan niệm về phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

Theo Tony Buzan cho rằng: “Sơ đồ là một dạng kiểu mẫu – tập hợp những thông tin có liên quan với nhau và được lưu giữ lại trong bộ nhớ” [7; tr 61]. Còn trong cuốn “Từ điển Tiếng Việt” của Hoàng Phê định nghĩa: “Sơ đồ là những hình vẽ quy ước có tính chất sơ lược nhằm mô tả đặc trưng nào đó của đối tượng hay quá trình nào đó” [5; tr 562]. Từ quan niệm trên, chúng tôi cho rằng: Sơ đồ vừa là một phương tiện dạy học, là một phương pháp dạy học, có khả năng khái quát nội dung kiến thức với khối lượng lớn, biến nội dung phức tạp thành đơn giản, biến từ khó khăn thành dễ dàng một cách ngắn gọn, logic bằng những từ ngữ, từ khóa, kí hiệu, hình ảnh nhằm mô tả nội dung kiến thức và truyền tải tới người học một cách nhanh, dễ hiểu, dễ tiếp thu và nhớ lâu.

Sơ đồ hóa kiến thức là những kiến thức dưới dạng văn bản được chuyển hóa sang dạng khác (sơ đồ tư duy, sơ đồ hình cây, sơ đồ xương cá,...) nhằm mục đích cho việc sử dụng. Để xây dựng được sơ đồ phải có phương pháp (gọi là phương pháp thiết kế sơ đồ).

Phương pháp sơ đồ hóa kiến thức (phương pháp thiết kế sơ đồ kiến thức) trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam là phương pháp chuyển hóa các đơn vị kiến thức của môn học từ dạng văn bản - chữ, kiến thức lớn, trừu tượng, khó tiếp cận và truyền tải thông tin sang dạng sơ đồ đơn giản (kiến thức trong sơ đồ hóa đã trở nên ngắn gọn, súc tích, dễ quan sát, dễ hiểu, thể hiện mối liên hệ giữa các đơn vị kiến thức bài học nhưng không làm thay đổi ngữ nghĩa kiến thức ban đầu).

Phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức là các biện pháp sử dụng những sơ đồ kiến thức đã được thiết kế vào tổ chức các hoạt động dạy học, kết hợp

hiều phương pháp dạy học, kĩ thuật dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học để đạt được mục tiêu (năng lực, phẩm chất).

2.2. Vai trò, ý nghĩa của phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

Vai trò: Phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam có vai trò quan trọng trong việc tổ chức các hoạt động dạy học cho sinh viên nhằm đạt được mục tiêu đưa ra. Đồng thời, đây là phương pháp dạy học có khả năng khái quát kiến thức trở nên ngắn gọn, truyền thông tin kiến thức với khối lượng kiến thức lớn trong một thời gian ngắn nhất cho sinh viên, giúp sinh viên dễ hiểu, nhớ lâu và phát triển được năng lực, phẩm chất cần thiết.

Ý nghĩa: Thứ nhất, tích cực hóa hoạt động của sinh viên. Sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học yêu cầu sinh viên cần phải chủ động cao, tích cực trong việc tiếp cận tri thức thông qua các hình thức tổ chức thức dạy học. Đồng thời, sinh viên cần tiếp cận thông tin kiến thức từ nhiều nguồn khác nhau như tài liệu tham khảo, internet, báo chí,... sau đó tóm tắt lại bằng sơ đồ kiến thức. Thứ hai, giúp sinh viên tiếp cận tri thức dễ dàng, nhanh chóng, dễ hiểu và nhớ lâu thông qua sơ đồ kiến thức ngắn gọn đã được hệ thống hóa. Thứ ba, việc sử dụng phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học ngoài hình thành được tối đa các năng lực chung trong dạy học còn hình thành một số năng lực đặc thù trong dạy học bộ môn như điều chỉnh hành vi, tích cực tham gia hoạt động xã hội, năng lực phát hiện - xử lý vấn đề thực tiễn. Thứ tư, hình thành cho sinh viên các phẩm chất đúng đắn như ý thức, trách nhiệm, thái độ bản thân trong học tập và cuộc sống. Đồng thời, rèn luyện tính kiên trì, cần cù, cẩn thận, biết chia sẻ thông tin nhằm thể hiện trách nhiệm chung đối với tập thể, cộng đồng.

2.3. Quy trình thiết kế và phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam ở các trường Đại học Y tế khu vực phía Bắc

2.3.1. Quy trình thiết kế sơ đồ kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

Một số yêu cầu cơ bản khi thiết kế sơ đồ kiến thức: Bảo đảm mục tiêu bài học; Căn cứ vào cấu trúc và thời lượng chương trình của môn học; Bám đạo tính Đảng và tư tưởng; Bảo đảm tính cơ bản, điển hình, thống nhất; Bảo đảm tính thẩm mỹ, sư phạm; Bảo đảm điều kiện về công nghệ, kĩ thuật và tính phổ biến, tính khả thi.

Việc thiết kế sơ đồ kiến thức trong dạy học có thể sử dụng hai phương pháp là phương pháp truyền thống (dùng phấn trắng, bảng đen, bút, giấy A4, A3,...) và phương pháp hiện đại ứng dụng công nghệ thông tin trên phần mềm. Dù thiết kế theo phương pháp nào cũng đều tuân theo 5 bước cơ bản sau đây:

Bước 1: Xác định mục tiêu khi thiết kế và sử dụng sơ đồ hóa kiến thức.

Bước 2: Nghiên cứu, chọn lọc nội dung kiến thức có ưu thế để thiết kế sơ đồ.

Bước 3: Xác định, lựa chọn loại sơ đồ hóa kiến thức phù hợp để thiết kế.

Bước 4: Phác thảo ý tưởng sơ phạm và thiết kế sơ đồ hóa kiến thức theo ý tưởng đã phác thảo.

Bước 5: Xử lý kĩ thuật, công nghệ, kiểm tra, đóng gói sản phẩm.

2.3.2. Phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

* Định hướng chung về cách thức sử dụng

Căn cứ vào mục tiêu bài học, nội dung giảng dạy, mục đích sử dụng sơ đồ, chúng ta có thể định hướng về cách thức, phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam như sau:

- Sử dụng trong hoạt động nội khóa trên lớp: GV sử dụng để hệ thống hóa kiến thức; chuyển giao nhiệm vụ học tập cho sinh viên; tổ chức hoạt động khám phá kiến thức thông qua kết hợp linh hoạt với các phương pháp dạy học, kĩ thuật dạy học tích cực, hiện đại khác như thảo luận nhóm, nêu vấn đề, dự án, 5W-1H,...; sinh viên tự thiết kế sơ đồ kiến thức hoặc sử dụng trong kiểm tra, đánh giá trình độ nhận thức của sinh viên.

- Sử dụng trong hoạt động ngoại khóa: Sử dụng cho sinh viên tự tìm hiểu, tự học, tự nghiên cứu và khai thác kiến thức từ sơ đồ kết hợp với các tài liệu khác như giáo trình, tài liệu tham khảo hay internet,...

- Sử dụng sơ đồ trong hoạt động trải nghiệm như tham quan, thực tế tại Bảo tàng, Lăng Bác, di tích lịch sử,...

* Một số phương pháp sử dụng hiệu quả sơ đồ hóa kiến thức

- Hướng dẫn sinh viên tự thiết kế sơ đồ kiến thức để tự thiết kế sơ đồ kiến thức yêu cầu sinh viên cần phải có khả năng tự học, tự nghiên cứu kiến thức và học hỏi kĩ năng công nghệ thông tin trong thiết kế sơ đồ dưới sự hướng dẫn của giảng viên.

Chẳng hạn khi giảng dạy nội dung “Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII (2016) của Đảng Cộng sản Việt Nam”, giảng viên yêu cầu sinh viên nghiên

cứu nội dung kiến thức, thiết kế sơ đồ kiến thức và trình bày kết quả.

Sơ đồ 1. Sơ đồ về Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của ĐCSVN (2016)

Việc tự nghiên cứu nội dung tài liệu và thiết kế sơ đồ kiến thức giúp cho sinh viên chủ động, sáng tạo trong học tập, đặc biệt trong việc chuẩn bị kiến thức, tìm hiểu công nghệ thông tin nhằm áp dụng trong thiết kế sơ đồ. Do vậy, hình thành cho sinh viên năng lực tự học, năng lực công nghệ thông tin, năng lực khai thác kiến thức và phẩm chất kiên trì, cần cù, sáng tạo trong học tập.

- Kết hợp sơ đồ hóa kiến thức với dạy học thảo luận nhóm

Đây là hình thức dạy học tích cực, giúp sinh viên phát huy tối đa những thế mạnh của mình trong quá trình thực hiện nhiệm vụ học tập trung. Thông qua hình thức dạy học kết hợp này, sinh viên hình thành được nhiều năng lực quan trọng và các phẩm chất cần thiết để hình thành nhân cách của một người công dân mới.

Chẳng hạn cũng với sơ đồ 1, giảng viên có thể đặt vấn đề cho sinh viên thảo luận như sau: Trong chủ đề của Đại hội XII có nhấn mạnh đến một vấn đề là “Tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh”. Để đấu tranh với những hành vi tham nhũng hiện nay ở trong bộ máy của Nhà nước Việt Nam, đặc biệt trong bối cảnh nhiều vụ án lớn đã được đưa ra xét xử có liên quan đến các cán bộ cấp cao của Nhà nước, theo anh (chị), Nhà nước ta cần phải có những giải pháp nào để đấu tranh với những hành vi tham nhũng đó? Sau đó, sinh viên tiến hành thảo luận và trình bày sản phẩm của mình dưới dạng sơ đồ hóa kiến thức.

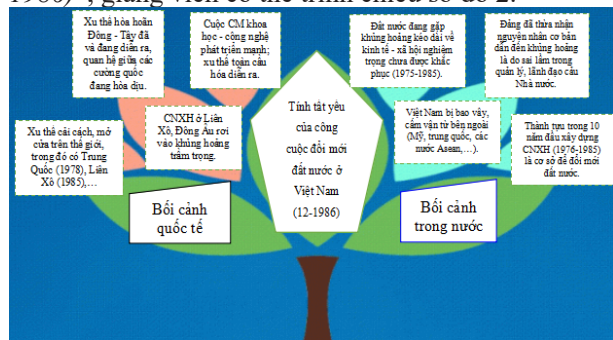
Thông qua hình thức dạy học trên, sinh viên có thể trao đổi và chia sẻ nhiều ý tưởng khác nhau, thể

hiện trách nhiệm của mình vào công cuộc phòng, chống tham nhũng hiện nay đang được Đảng và Nhà nước ta đẩy mạnh. Ngoài ra, hình thành cho sinh viên các năng lực phát hiện - giải quyết vấn đề, năng lực hợp tác - giao tiếp, năng lực điều chỉnh hành vi.

- *Kết hợp với sơ đồ hóa kiến thức với dạy học nêu vấn đề*

Đây là hình thức dạy học, trong đó giảng viên đưa một vấn đề có liên quan đến nội dung bài học cho sinh viên nhưng có sự mâu thuẫn, xung đột nhất định về mặt nhận thức (mâu thuẫn giữa sự mong muốn giải quyết được ngay vấn đề nhưng không thể giải quyết được do hạn chế về mặt tri thức, muốn giải quyết được đòi hỏi cần phải vận dụng tất cả những tri thức vốn có, kinh nghiệm và tìm kiếm thêm tư liệu) để sinh viên giải quyết.

Chẳng hạn, khi giảng dạy học nội dung “*Tinh tắt yếu của công cuộc đổi mới đất nước ở Việt Nam (12-1986)*”, giảng viên có thể trình chiếu sơ đồ 2.

Sơ đồ 2. *Tinh tắt yếu của công cuộc đổi mới đất nước ở Việt Nam (12-1986)*

Sau khi trình chiếu, giới thiệu, phân tích nội dung sơ đồ, giảng viên có thể nêu vấn đề cho sinh viên thảo luận như sau: *Nêu những hậu quả hoặc tình hình đất nước về sau, nếu như Nhà nước ta không tiến hành công cuộc đổi mới toàn diện đất nước (12-1986)?* Sau đó, sinh viên khi tiến hành thảo luận và trình bày bằng sơ đồ hóa kiến thức.

Như vậy, thông qua hình thức kết hợp dạy học trên sinh viên thấy được tinh tắt yếu phải đổi mới đất nước của Nhà nước Việt Nam là đúng đắn, đáp ứng được những yêu cầu và nguyện vọng của đại đa số nhân dân Việt Nam lúc bấy giờ. Đồng thời, hình thành năng lực phát hiện - giải quyết vấn đề, năng lực hợp tác - giao tiếp, năng lực tự học, năng lực nghiên cứu và khai thác tài liệu, năng lực điều chỉnh hành vi.

- *Kết hợp sơ đồ hóa kiến thức với nghiên cứu trường hợp điển hình*

Nghiên cứu trường hợp điển hình là một phương

pháp dạy học, trong đó giảng viên sử dụng một câu chuyện có thật hoặc câu chuyện được viết dựa trên một kịch bản có thể xảy ra trong cuộc sống để minh chứng cho một nội dung bài học. Trường hợp điển hình có thể thực hiện trên các video, đĩa CD hay văn bản. Trong dạy học phát triển năng lực cho sinh viên, sử dụng nghiên cứu trường hợp điển hình có vai trò rất lớn, cần thiết, bởi vì trường hợp điển hình gắn với thực tiễn đời sống, yêu cầu sinh viên cần phải vận dụng các kiến thức nhằm giải quyết vấn đề trong trường hợp điển hình.

Chẳng hạn, khi giảng dạy nội dung “*Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam*”, giảng viên trình chiếu sơ đồ 3. Sau đó giới thiệu, phân tích và nêu trường hợp điển hình cho sinh viên thực hiện nhiệm vụ học tập.

Sơ đồ 3. *Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng CSVN (2021)*

Trường hợp điển hình như sau: *Hiện nay, khu vực Biển Đông luôn trong tình trạng căng thẳng, do sự tranh chấp về chủ quyền biển, đảo của các nước có liên quan, trong đó có Việt Nam. Trong bối cảnh đó, để tránh các xung đột về mặt quân sự và giữ được chủ quyền biển, đảo, toàn vẹn lãnh thổ trên Biển Đông, Việt Nam cần phải có những giải pháp nào?* Sau đó, sinh viên tiến hành thảo luận và trình bày sản phẩm bằng sơ đồ hóa kiến thức.

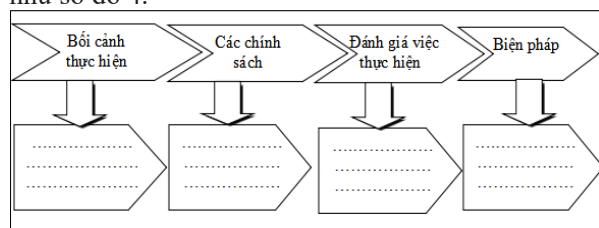
Từ đó, sinh viên đưa ra được các giải pháp thực tiễn đang xảy ra nhằm giải quyết vấn đề căng thẳng ở Biển Đông, thấy được trách nhiệm của mình với chủ

quyền biển, đảo của đất nước. Ngoài ra, hình thành năng lực phát hiện - giải quyết vấn đề, năng lực hành vi, năng lực hợp tác - giao tiếp và năng lực tự chủ kiến thức.

- Kết hợp sơ đồ hóa kiến thức với dạy học dự án

Đây là một phương pháp dạy học kết hợp, trong đó giảng viên đưa ra một nhiệm vụ yêu cầu sinh viên vận dụng tri thức môn học để giải quyết vấn đề trong thực tiễn, sinh viên dưới sự hướng dẫn của giảng viên tự giải quyết nhiệm vụ học tập của mình. Kết quả của dự án là sản phẩm mang ý nghĩa cả về mặt lý luận và thực tiễn và được trình bày bằng sơ đồ hóa kiến thức.

Chẳng hạn, cũng với nội dung của sơ đồ 3, giảng viên kết hợp dạy học dự án: *“Tìm hiểu các chính sách hỗ trợ của Nhà nước Việt Nam đối với người dân trong thời kì dịch bệnh Covid-19”*, sau đó sinh viên tiến hành thu thập thông tin, tổng hợp dữ liệu từ nhiều nguồn thông tin khác nhau, làm rõ những ưu điểm, hạn chế của việc thực hiện từng chính sách hỗ trợ người dân. Sản phẩm của dự án được trình bày như sơ đồ 4.

Sơ đồ 4. Kết quả trình bày sản phẩm dự án của sinh viên

Thông qua hình thức sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trên, sinh viên hình thành năng lực hợp tác - giao tiếp, năng lực thông tin, năng lực công nghệ thông tin, năng lực nghiên cứu kiến thức, năng lực điều chỉnh hành vi và năng lực công dân toàn cầu.

- Sử dụng sơ đồ hóa kiến thức hướng dẫn sinh viên tự học

Việc sử dụng sơ đồ hóa kiến thức hướng dẫn sinh viên tự học có thể thực hiện ở trên lớp và ngoài lớp. Để sinh viên tự học bằng sơ đồ hóa kiến thức có hiệu quả để tiếp cận kiến thức cũng như phát triển được năng lực và phẩm chất, giảng viên có thể hướng dẫn hay giao nhiệm vụ cho sinh viên thực hiện ngoài lớp học bằng sử dụng sơ đồ hóa kiến thức hoặc tự thiết kế sơ đồ hóa kiến thức nội dung tự học.

Chẳng hạn, cũng với sơ đồ 4, giảng viên có thể hướng dẫn sinh viên tự học bằng việc mở rộng kiến thức như sau: *Anh (chị) tìm hiểu thêm các biện pháp nhằm bảo vệ sức khỏe cho con người?* Sau đó, sinh viên tự học, tự nghiên cứu và thiết kế sơ đồ hóa kiến

thức về nội dung trả lời. Giảng viên có thể khuyến khích sinh viên thiết kế sơ đồ hóa kiến thức bằng việc ứng dụng công nghệ thông tin.

Thông qua tự học bằng sơ đồ hóa kiến thức, sinh viên hình thành các năng lực như tự học, nghiên cứu và khai thác thông tin, công nghệ thông tin, điều chỉnh hành vi, phát hiện - giải quyết vấn đề.

Ngoài ra, giảng viên có thể đa dạng hóa phương pháp sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học như kết hợp sơ đồ hóa kiến thức với mô hình lớp học đảo ngược, kỹ thuật dạy học động não, 5W1H, KWLH, phòng tranh,... và sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong kiểm tra, đánh giá trình độ nhận thức của sinh viên.

3. Kết luận

Sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt nam cho sinh viên các trường đại học Y tế khu vực phía Bắc ở Việt Nam là cần thiết. Sơ đồ hóa kiến thức là một phương tiện dạy học trực quan, có thể đáp ứng được những yêu cầu về phát triển năng lực cho sinh viên trong quá trình dạy học. Sử dụng sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học không chỉ giúp nâng cao chất lượng dạy học môn học mà còn có ý nghĩa rất quan trọng trong việc phát triển năng lực, phẩm chất cho sinh viên các trường đại học Y tế khu vực phía Bắc. Thiết kế sơ đồ hóa kiến thức có thể sử dụng phương pháp truyền thống (phấn trắng, bảng đen, giấy,...) hay phương pháp áp dụng công nghệ thông tin trên phần mềm, dù thiết kế theo phương pháp nào cũng đều phải tuân thủ các bước theo yêu cầu. Để khai thác tối đa ưu thế của phương pháp sơ đồ hóa kiến thức trong dạy học, giảng viên cần linh hoạt kết hợp với các phương pháp dạy học tích cực, hiện đại khác phù hợp với từng nội dung kiến thức nhằm đạt được mục tiêu bài học.

Tài liệu tham khảo

1. Bruce Robertson (1988), *How to Draw Charts and Diagrams*, New Jersey, Publisher by North Light Books.
2. Nguyễn Ngọc Duy (2014), Phát triển năng lực tự học cho học sinh thông qua việc sử dụng sơ đồ tư duy trong dạy học phân hóa vô cơ lớp 11 trung học phổ thông, *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội số 59(6)*, tr 135.
3. Trần Thị Thu Hiền (2019), Vận dụng kết hợp kỹ thuật sơ đồ tư duy với phương pháp dạy học theo nhóm trong dạy học ở trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa – Vũng Tàu, *Tạp Chí Giáo dục*, số 458, tr 26-31.
4. M.A. Đanilốp và cộng sự (1980), *Lý luận dạy học của các trường phổ thông* (Nguyễn Ngọc Quang dịch), Nhà xuất bản Giáo dục, Hà Nội.